Sprawozdanie z działalności kontrolnej w roku 2012

Styczeń
2013 r.

PIORIN

WOJEWÓDZKI INSPEKTORAT OCHRONY ROŚLIN I NASIENNICTWA W GORZOWIE WLKP.

W Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Roślin i Nasiennictwa, wykonywanie swoich zadań w ujęciu ilościowym planuje Dział Ochrony Roślin i Techniki. Natomiast Dział Nadzoru Nasiennego oraz Dział Fitosanitarny wykonują zadania ustawowe w oparciu o wytyczne Głównego Inspektora i ustawy: o ochronie roślin i nasiennictwie, a także stosowne rozporządzenia do tych ustaw. Ilość wykonywanych działań kontrolnych jest pochodną liczby zarejestrowanych podmiotów w rejestrach prowadzonych przez Wojewódzkiego Inspektora. Czynności kontrolne zgodnie z przepisami ustaw powinno się przeprowadzać przynajmniej raz w roku u każdego zarejestrowanego podmiotu. Liczba kontroli związanych z oceną plantacji nasiennych wynika z ilości złożonych wniosków o dokonanie takiej kontroli.

Dział Ochrony Roślin i Techniki			
Lp.	**Przedmiot kontroli**	**Planowana ilość kontroli**	**Wykonanie**
1	Obrót środkami ochrony roślin oraz materiałem siewnym zawierającym pestycydy	194	358
2	Stosowanie środków ochrony roślin	1024	1081
3	Prowadzenie szkoleń z zakresu ochrony roślin	19	21
4	Przeprowadzanie badań sprawności technicznej opryskiwaczy	23	24
5	Sprawdzenie realizacji zaleceń pokontrolnych (rekontrole)	0	29
RAZEM:		**1260**	**1513**

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w zakresie obrotu i stosowania środków ochrony roślin stwierdzono nieprawidłowości, takie jak: prowadzenie obrotu pestycydami bez wpisu do rejestru działalności regulowanej, obrót przeterminowanymi środkami ochrony roślin oraz podrobionym pestycydem, stosowanie środków ochrony roślin niezgodnie z zasadami dobrej praktyki ochrony roślin, wykonywanie zabiegów przy użyciu pestycydów bez aktualnego zaświadczenia o ukończeniu szkolenia w zakresie ochrony roślin, z użyciem opryskiwacza niesprawnego technicznie, brak prowadzenia ewidencji wykonywanych zabiegów, stosowanie środków ochrony roślin w sposób niewłaściwy. W związku z wykazanymi uchybieniami w obrocie środkami ochrony roślin, zostały wszczęte z urzędu postępowania w wyniku których, wydano 4 decyzje administracyjne (1-o zakazie prowadzenia działalności regulowanej oraz wymierzeniu opłaty sanacyjnej, 2- o wycofaniu środka ochrony roślin z obrotu, 1 - o umorzeniu postępowania). Natomiast w obszarze stosowania pestycydów, wydano 29 zaleceń pokontrolnych, nałożono 27 mandatów karnych,

W ramach kontroli prawidłowości stosowania środków ochrony roślin pobrano 125 planowanych prób płodów rolnych do badań pozostałości środków ochrony roślin.

W związku z podstawowymi i interwencyjnymi kontrolami jakości środków ochrony roślin znajdujących się w obrocie w roku 2012 pobrano 11 prób pestycydów. Otrzymano 11 atestów analitycznych, w przypadku których 10 potwierdziło, że analizowana partia środka posiada właściwości zgodne z wymaganiami oraz może zostać dopuszczona do obrotu handlowego. Natomiast w 1 przypadku atest orzekał o podrobieniu produktu (w wyniku postępowania administracyjnego wydano decyzję o wycofaniu pestycydu z obrotu).

Na mocy podpisanego 23 kwietnia 2012 r. Porozumienia pomiędzy Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa a Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, dotyczącego przeprowadzenia kontroli wymogów wzajemnej zgodności, jednocześnie z kontrolami stosowania środków ochrony roślin, wykonano w okresie sprawozdawczym 132 kontrole *cross-compliance*, w zakresie:

a) zdrowia roślin wynikających z ust. 9 pkt. B załącznika II do rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 wymienionych w lp. 34-39 załącznika do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 grudnia 2010 r. *o zmianie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy* (M.P. z 2011 r. Nr 2, poz. 20),
b) zdrowia publicznego w odniesieniu do żywności pochodzenia roślinnego wynikających z ust. 11 pkt. B załącznika II do rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 wymienionych w lp. 54 ppkt 3, 55 ppkt 4 i 5, 56, 66 ppkt 1 załącznika do obwieszczenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 grudnia 2010 r. *o zmianie wykazu wymogów określonych w przepisach Unii Europejskiej z uwzględnieniem przepisów krajowych wdrażających te przepisy* (M.P. z 2011 r. Nr 2, poz. 20),
c) minimalnych wymogów dotyczących stosowania środków ochrony roślin, o których mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2009 *w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013* (Dz. U. Nr 33, poz. 262, ze zm.).

Informacja nt. przedsiębiorców i podmiotów wpisanych do rejestru działalności regulowanej

W okresie sprawozdawczym wpisano do *Rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie konfekcjonowania lub obrotu środkami ochrony roślin* 11 przedsiębiorców, natomiast z ww. rejestru wykreślono 6 przedsiębiorców (na wniosek). Dokonano aktualizacji danych w przypadku 10 przedsiębiorców.
Na koniec okresu sprawozdawczego:

– aktualny wpis do powyższego rejestru posiadało 147 przedsiębiorców,
– liczba punktów obrotu środkami ochrony roślin wynosiła 165.

Według stanu na koniec czerwca 2012r., do *Rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie prowadzenia szkoleń w zakresie ochrony roślin* zostało wpisanych 6 przedsiębiorców, a do *Rejestru podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie ochrony roślin* – 4 podmioty.

Zestawienie przeprowadzonych szkoleń w zakresie ochrony roślin

W roku 2012 r. przeprowadzono ogółem 41 szkoleń, wystawiając łącznie 969 zaświadczeń, w tym:

1. 30 z zakresu *stosowania środków ochrony roślin przy użyciu opryskiwaczy*, wydając 799 zaświadczeń;
2. 9 z zakresu *obrotu i konfekcjonowania środków ochrony roślin*, wystawiając 115 zaświadczeń;
3. 2 z zakresu *stosowania środków ochrony roślin metodą fumigacji*, wystawiając 55 zaświadczeń.

Integrowana produkcja

Według stanu na dzień 31 grudnia 2012r. integrowana produkcja była prowadzona w 7 gospodarstwach, na powierzchni uprawnej 21,46 ha. W zgłoszeniu, dotyczącym zamiaru przystąpienia w bieżącym roku do systemu integrowanej produkcji, wskazano uprawy truskawek (14,26 ha), malin (0,67 ha) oraz czarnych porzeczek (6,53 ha).

Wydano 7 certyfikatów dotyczących integrowanej produkcji w tym 6 certyfikatów w uprawie truskawek i jeden w uprawie malin. Wielkość certyfikowanego plonu wyniosła ogółem 230,8 ton, a powierzchnia certyfikowanych plantacji stanowiła łącznie 14,75 ha.

Z ewidencji producentów w systemie integrowanej produkcji wykreślono 1 podmiot (na wniosek).

Badania sprawności technicznej opryskiwaczy

Wg stanu na koniec 2012 roku 5 jednostek organizacyjnych było upoważnionych do przeprowadzania badań sprawności technicznej opryskiwaczy.

W okresie sprawozdawczym:

- zaewidencjonowano 4636 opryskiwaczy, w tym 4527 opryskiwaczy polowych i 109 opryskiwaczy sadowniczych,
- liczba opryskiwaczy sprawnych technicznie wynosiła 3561, co stanowiło 79% ogólnej liczby zaewidencjonowanego sprzętu,
- upoważnione jednostki wykonały ogółem 1238 badań sprawności technicznej opryskiwaczy (z wynikiem pozytywnym).

Dział Nadzoru Fitosanitarnego		
Lp	**Przedmiot kontroli**	**Wykonanie**
1	Kontrole wykonania decyzji administracyjnych w sprawie zwalczania organizmów kwarantannowych	374
2	Kontrole zarejestrowanych przedsiębiorców	1765
3	Kontrole dotyczące prawidłowości przemieszczania ziemniaków innych niż sadzeniaki	576

4	Lustracje występowania organizmów kwarantannowych, w tym m.in. na: - *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus* (sprawca bakteriozy pierścieniowej ziemniaka- bakteria) - *Bursaphelenchus xylophilus* (węgorek sosnowiec- nicień) - *Anoplophora chinensis* (chrząszcz- polifag drzewiastych roślin liściastych)	5634 1394 1060 1128
5	Wydawanie paszportów roślin	34 274
6	Wydawanie świadectw fitosanitarnych dla eksportu	91
7	Rejestracja szczegółowa organizmów niekwarantannowych gospodarczo ważnych	1740

Liczba przeprowadzonych kontroli i lustracji wykazanych w poz. 1-4 nie odbiega znacząco od analogicznych kontroli i lustracji prowadzonych w latach ubiegłych. W wyniku przeprowadzonych 374 kontroli wykonania decyzji administracyjnych w sprawie zwalczania organizmów kwarantannowych stwierdzono 5 przypadków niezastosowania się do zakazów i nakazów. Przeprowadzono 576 kontroli dotyczących właściwego oznakowania znajdujących się w obrocie ziemniaków innych niż sadzeniaki, stwierdzono 1 przypadek braku oznakowania bulw ziemniaków - nałożono mandat karny w wysokości 100,00 zł.

W roku 2012 przeprowadzono 5634 lustracji poszukiwawczych pod kątem występowania organizmów kwarantannowych, którymi objęto m.in.: uprawy roślin, produkty roślinne i przedmioty w przechowalniach i magazynach.

Wśród organizmów kwarantannowych, w odniesieniu do których przeprowadzono relatywnie najwięcej kontroli, należy wskazać kontrole dotyczące:

- *Clavibacter michiganensis ssp. sepedonicus* - sprawcy bakteriozy pierścieniowej ziemniaka, organizmu dość często stwierdzanego na terenie naszego województwa. W wyniku przeprowadzonych w 2012 r. kontroli, stwierdzono 48 nowych ognisk *Clavibacter michiganensis subsp. Sepedonicus;*
- *Bursaphelenchus xylophilus* - węgorka sosnowca - nicienia jak dotąd nie stwierdzonego na terytorium Polski, który stanowi potencjalne zagrożenie drzewostanów sosnowych; kontynuowano działania mające na celu identyfikację podmiotów sprowadzających towary z Portugalii wraz z towarzyszącym im drewnianym materiałem opakowaniowym, w ramach których pobrano 10 prób z takich opakowań;
- *Anoplophora chinensis* - chrząszcza żerującego na drzewach liściastych, jak dotąd nie stwierdzonego na terytorium Polski, który stanowi potencjalne zagrożenie drzewostanów liściastych; kontynuowano monitoring występowania tego organizmu na terytorium Polski.

W analizowanym okresie wydano łącznie 34 274 paszporty roślin z czego ponad 24 tys. paszportów roślin było wydanych dla sadzeniaków ziemniaka

W roku 2012r. wydano 91 świadectw fitosanitarnych. Głównym towarem eksportowanym z naszego województwa były cebula, ziemniaki, pieczarki oraz produkty pochodzenia roślinnego takie jak: płyta pilśniowa, wiórki wędzarnicze czy elementy drewniane do wyposażenia ogrodów.

W omawianym okresie wydano 312 decyzji administracyjnych według następującej szczegółowości:

- 141 decyzji w sprawie zwalczania organizmów kwarantannowych
- 39 decyzje w sprawie wpisu do rejestru przedsiębiorców
- 126 decyzji w sprawie wykreślenia z rejestru przedsiębiorców
- 5 decyzji w sprawie aktualizacji danych w rejestrze przedsiębiorców
- 1 decyzje w sprawie interpretacji przepisów

Dział Nadzoru Nasiennego				
Lp.	**Przedmiot kontroli**	**Ilość kontroli**	**Ilość skontrolowanych**	
			partii	**ton/szt.**
1	Kontrola wytwarzania, przechowywania, przerobu i przygotowania do obrotu materiału siewnego	81	97	5689,4
2	Kontrola sadzeniaków ziemniaka w obrocie	32	74	264,1
3	Kontrola upraw winorośli	6	-	-
4	Kontrola materiału siewnego roślin rolniczych w obrocie	336	590	2691,5
5	Kontrola materiału siewnego roślin warzywnych w obrocie		4795	10,25
6	Kontrola wytwarzania i obrotu materiałem szkółkarskim w tym: - drzew - krzewów owocowych - sadzonek truskawek	63	-	20318 967079 34659600
7	Kontrola wytwarzania i obrotu materiałem rozmnożeniowym roślin ozdobnych		-	1862049

Zgodnie z art. 66 ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o nasiennictwie (Dz. U. z 2007 r. Nr 71 poz. 271) materiał siewny znajdujący się w obrocie podlega kontroli wykonywanej przez wojewódzkiego inspektora. Działania kontrolne mają na celu zapewnienie właściwej jakości oferowanego materiału siewnego. Ilość kontroli, a tym samym ilość skontrolowanego w obrocie materiału siewnego wynika głównie z ilości wytworzonego i przygotowanego do obrotu materiału.

W 2012 roku przyjęto do oceny polowej ogółem 252 plantacje nasienne roślin rolniczych o powierzchni ogólnej 4 250,54 ha. W ujęciu powierzchniowym, stanowi to wzrost o ok. 18% w stosunku do roku 2011. Średnia wielkość plantacji nasiennej w województwie lubuskim wyniosła w 2012 r. 17,0 ha. Największy udział w ogólnej powierzchni plantacji stanowiły zboża - 3 176,34 ha, pastewne – 774,4 ha oraz oleiste i włókniste 261,9 ha. Ocenę polową na wymienionych plantacjach prowadziło 5 kwalifikatorów urzędowych oraz kwalifikatorzy posiadający akredytację wojewódzkiego inspektora, będący pracownikami podmiotów składających wnioski o ocenę polową. W ramach akredytacji ocenianych było 116 plantacji na powierzchni 2 416,6 ha. Stanowiło to 56,7% ogólnej powierzchni plantacji. Oznacza to, że sukcesywnie wzrasta udział plantacji ocenianych w ramach akredytacji. W wyniku zakończonej oceny polowej zdyskwalifikowano całkowicie 10 plantacji o powierzchni 130,3 ha. Najczęstszymi przyczynami dyskwalifikacji było: wymarznięcie, zanieczyszczenie innymi gatunkami uprawnymi, porażenie chorobami i zniszczenia dokonane przez zwierzęta łowne. Zdyskwalifikowano również częściowo 15 plantacji o powierzchni

37,0 ha głównie z powodu nie zachowania izolacji przestrzennej. Obszarowo powierzchnia zdyskwalifikowanych plantacji stanowi ok. 4% powierzchni plantacji zgłoszonych do oceny polowej. Przeprowadzono 19 kontroli pracy kwalifikatorów urzędowych i akredytowanych oraz próbobiorców akredytowanych i urzędowych. Kontrole wykazały prawidłowość przeprowadzania kwalifikacji polowych plantacji nasiennych i pobierania prób materiału siewnego do oceny laboratoryjnej.

Istotnym elementem procesu wytwarzania i przygotowania do obrotu materiału siewnego jest jego ocena laboratoryjna. W okresie sprawozdawczym oceniono w ramach oceny pierwotnej 336 partii roślin rolniczych – głownie zbóż, roślin pastewnych i oleistych – o łącznej masie 7294,2 t. Z tej ilości zakwalifikowano 311 partii o masie 6829,1 t. oraz zdyskwalifikowano 25 partii o masie 465,1 t. W ramach oceny okresowej oceniono 154 partie materiału siewnego o łącznej masie 812,6 t. Oceniono również 1501 partii nasion na podstawie zleceń indywidualnych podmiotów. W ramach kontroli materiału siewnego w obrocie pobrano i oceniono 251 prób kontrolnych z partii oferowanych do obrotu. Partie nie spełniające wymagań co do siły kiełkowania i innych parametrów są wycofywane z obrotu w drodze decyzji administracyjnych. W okresie sprawozdawczym wycofano w ten sposób 9 partii w drodze decyzji zakazu. Po dokonaniu 3869 analiz składających się na ocenę laboratoryjną wystawiono 336 świadectw oraz 1906 informacje dotyczące wyników tej oceny. W ramach oceny tożsamości odmianowej pobrano i wysłano do oceny w Centralnym Ośrodku Badania Odmian Roślin Uprawnych 84 próby z partii roślin rolniczych.

U wnioskodawców wytwarzających materiał siewny sadzeniaków ziemniaka dokonano oceny cech zewnętrznych (tzw. ocenę dosortowania). Oceniono, a tym samym dopuszczono do obrotu 46 partii sadzeniaków o łącznej masie 552,8 t. Pobrano również próby z 20 plantacji sadzeniaków ziemniaka i wysłano do Laboratorium w Poznaniu celem dokonania laboratoryjnej oceny zdrowotności. W 5 przypadkach stwierdzono ponadnormatywne porażenie wirusami. Ponownie pobranych 5 prób odwoławczych przekazano do Centralnego Laboratorium w Toruniu.

Na podstawie wytycznych Głównego Inspektora dotyczących monitoringu na obecność w materiale siewnym zanieczyszczeń nasionami GMO pobrano 4 próby kukurydzy i 3 próby rzepaku ozimego. Próby te wysłano do Centralnego Laboratorium w Toruniu. Ponadto w ramach monitoringu pobrano i wysłano do oceny 6 prób z partii sadzeniaków ziemniaka znajdujących się w obrocie w celu dokonania kontrolnej laboratoryjnej oceny zdrowotności.

Decyzje administracyjne wydawane przez Dział Nadzoru Nasiennego w I instancji w rozumieniu przepisów o postępowaniu administracyjnym:

a) liczba wydanych decyzji: 342

- decyzje zezwalające na zastosowanie konwencjonalnego materiału siewnego w rolnictwie ekologicznym: 331,
- decyzje o wpisie do rejestru rolników: 2,
- decyzje zakazujące obrotu materiałem siewnym: 9,

b) inne akty administracyjne kończące sprawę w I instancji:

- zaświadczenia o wpisie do rejestru przedsiębiorców dokonujących obrotu materiałem

siewnym: 11

- świadectwa dotyczące wyników oceny laboratoryjnej materiału siewnego: 336
- świadectwa dotyczące wyników oceny cech zewnętrznych sadzeniaków ziemniaka: 46,
- informacje: 1906 (o wynikach badania materiału siewnego).

Laboratorium Wojewódzkie

Od 1 stycznia do 31 grudnia 2012 r. inspektorzy jednostek organizacyjnych Wojewódzkiego Inspektoratu przekazali do Laboratorium Wojewódzkiego łącznie 7334 próby roślin, produktów roślinnych i przedmiotów .

Lp.	**Typ badania**	**Liczba prób**	**Liczba wykryć w próbach**	**Liczba wykonanych analiz**
1.	bakteriologiczne	647	53	**9084**
2.	entomologiczne	10	1	
3.	mikologiczne	4144	3	
4.	nematologiczne	2234	0	
5.	wirusologiczne	298	5	
6.	herbologiczne	1	0	
RAZEM:		**7334**	**62**	

Na badany materiał składały się rośliny, produkty roślinne, przedmioty z n/w grup:
- szkółki leśne, rośliny ozdobne,
- rośliny truskawek,
- bulwy ziemniaków,
- owoce i liście pomidora,
- drewno roślin iglastych,
- gleba i podłoże
- rośliny zielne.

Próby pochodzące ze szkółek leśnych i ozdobnych poddano badaniom pod kątem występowania *Melampsora medusae* (rdza topoli), *Mycosphaerella spp.* (brunatna plamistość igieł sosny), *Cryphonectria parasitica* (zgorzel kasztana), *Phytophthora ramorum*. Próby roślin ze szkółek owocowych i ozdobnych badano nadaniom pod kątem występowania *Erwinia amylovora* (zaraza ogniowa) oraz *Plum pox virus* (ospowatość śliw).

Plantacje materiału rozmnożeniowego truskawek i malin poddano badaniom pod kątem obecności *Arabis mosaic virus* (mozaika gęsiowki), *Raspberry ringspot virus* (plamistość pierścieniowa maliny), *Strawberry latent ringspot virus* (utajona pierścieniowa plamistość truskawki), *Tomato black ring virus* (czarna pierścieniowa plamistość pomidora), ponadto truskawki badano na obecność *Xanthomonas fragariae* (bakteryjna kanciasta plamistość liści truskawki), *Colletotrichum acutatum*, *Phytophthora fragariae* var. f*ragariae* (powod. czerwoną zgniliznę korzeni), *Aphelenchoides* (węgorki). Bulwy ziemniaków poddano badaniu na obecność *Clavibacter michiganensis subsp. sepedonicus* (bakterioza

pierścieniowa ziemniaka) oraz *Ralstonia solanacearum* (śluzak), a materiał rozmnożeniowy dodatkowo pod kątem *Meloidogyne* spp.
Drewno roślin iglastych poddane zostało badaniu na obecność *Bursaphelenchus xylophilus* (węgorek sosnowiec). Próby pobrane zostały z miejsc przetwórstwa drewna iglastego, obszarów leśnych w skład, których wchodzą drzewa iglaste.
Glebę oraz podłoża badano pod kątem obecności *Globodera rostochiensis, Globodera pallada* (mątwik ziemniaczany oraz mątwik agresywny), *Synchytrium endobioticum* (rak ziemniaka). W glebie poszukiwano nicieni *Longidorus* spp. (długacze) i *Xiphinema* spp. (sztylaki).

W pierwszym półroczu Wojewódzkie Laboratorium uczestniczyło w badaniach międzylaboratoryjnych w zakresie wykrywania i identyfikacji *Diabrotica virgifera* (Zachodnia kukurydziana stonka korzeniowa) oraz *Phytophthora ramorum*. Wyniki międzylaboratoryjnych badań potwierdziły umiejętności i kompetencje pracowników, którzy wykonywali badania.
Ponadto Centralne Laboratorium, w ramach corocznego programu badań równoległych i weryfikacyjnych sprawdzało prawidłowość wystawionych wyników badań na obecność nicieni w drewnie sosnowym, wirusa *PPV*, grzyba *Synchytrium endobioticum* oraz nicieni w glebie.
Wszystkie próby zostały zweryfikowane w sposób potwierdzający kompetencje Laboratorium Wojewódzkiego.
Od marca tworzona jest dokumentacja Systemu Zarządzania Jakością wg normy ISO 17025. Powstające dokumenty pozwolą na uzyskanie akredytacji PCA.